

22.9.2020

Ympäristöministeriön ja Metsähallituksen lausuntopyyntö

UUDELLEMAALLE EHDOTETUISTA SUOJELUALUEISTA

Ympäristöministeriö ja Metsähallitus ovat pyytäneet lausuntoja liittyen ehdotetuista uusista luonnonsuojelualueista.

Lähtökohtaisesti asian tekee haasteelliseksi se, **että millään taholla ei ole yhtenäistä kuvaa metsälain suojelemista biotooppialueista**. Kunnat, Maakunta, ELY, Metsäkeskus ja Museovirasto ylläpitävät omia karttakantojaan, joissa on useanlaisia erilaisia maankäyttörajoitteita. Ovatko nämä kaikki toimijat ajan tasalla siitä mitä toinen toimija tekee? Näiden rajoitteiden jo olemassa oleva yhteisvaikutus on merkittävä: paljonko on vielä syytä rajata käyttöä?

Suojeluaineisto on oma aineisto irrallaan muusta kartta-aineistosta. Tieto on tosin tällä hetkellä hajallaan. Metsäalan ammattilaiset käyttävät pääsääntöisesti Metsäkeskuksen dataa, joka ei sisällä kaikkia suojelumerkintöjä. Osa suojelumateriaalista on avointa, mutta osa materiaalista on tietosuoja-asioiden puitteissa suljettua.

Kuntien kaavoitusta leimaa hajanaisuus: riippuu kaavoittavasta henkilöstä, miten hän huomioi eri suojeluelementit kaavoituksessa. Joka kunnassa on siten eri toimintakulttuuri kaavoitusta rajoittavien merkintöjen suhteen. Metsäkeskuksella on ollut **projekti: kaavoitus ja metsänhoito** (projektin vetäjänä Mika Salmi). Vihdissä ja Lohjalla hanke on otettu hyvin vastaan. Kaavoituksen asettamat määritteet ovat hyvin lopullisia ja ne tulisi sen puolesta harkiten asettaa.

Ennen kuin lyödään kiinni uusia luonnonsuojelualueita, tulisi selvittää olemassa olevien rajoitteiden kokonaisvaikutus ja vasta sen jälkeen pohtia onko uusille luonnonsuojelualueille tarvetta. Epäilen onko edes ns. luonnonsuojelijoilla näkemystä mitä ja kuinka suojellaan. Jo nyt on lukuisia alueita, joilla maanomistajalle on asetettu maankäyttörajoitteita, mutta rajoitusten myötä tuet ovat poistuneet, kuten Metso -tuet: valtion tuki loppuu, kun kiinteistölle asetetaan luonnonsuojelumerkintä (s, S, sl, SL).

Tämä on sikäli ristiriitaista, että **maan- ja metsänomistajat ovat tehneet määrätietoista työtä metsän hoitamiseksi ja monimuotoisuuden säilyttämiseksi**. Heidän työnsä palkitaan sitten toteamalla, että onpas hieno metsä, suojellaan se ja asetetaan käyttörajoitteita. Tätä hyvin hoidettua metsää täytyy nyt suojella? Jo nyt voi olla luonnonsuojelualueita ja Natura - alueita päällekkäin. Kuinka tällaisissa tilanteissa toteutuu omistajaoikeus? **Oma-ehtoisella suojelulla** tulisi olla joku merkitys. Metsän hoito kuitenkin tehdään metsäammattilaisten kanssa yhteistyössä. Luonnonhoitohakkuut, kuten Kestävä Metsä -hankkeet, tehdään asiantuntijoiden kanssa.

Kaavoitus rajaa maanomistajan omaehtoista suojelua. Metsänomistajalle kyseessä on usein tulonmenetyks ja valtiolle biotalouden supistumista. Suojelutoiminta työllistää etupäässä virkamiehiä ja muodostaa lisää byrokratiaa. **Biotalous merkitys Suomen taloudessa ja työllistymisessä erityisesti laskevassa taloussuhdanteessa on merkittävä**. Maankäytön rajoituksia asetettaessa tulisi huomioida riittävä korvaus maanomistajalle menetetyistä tulosta. Toinen taloudellinen asia huomioitavaksi on vapaaehtoinen maanomistajan suojelurahoitus, jolla voidaan päästä haluttuihin tuloksiin yhteistuumin maanomistajan kanssa.

Metsäkeskus tarkastelee ilmakuvioiden kautta metsänkätöä. Uudella maalla on tehty tuhansia metsänkätöilmoituksia viimeisen vuoden aikana; vain parin promillen verran on puuttuvia ilmoituksia. **Metsälaki on hyvin noudatettu laki**. Metsien tila tunnetaan hyvin: metsät ovat valtion puolesta laser -keilattu ja kanta muodostettu likimain koko Suomesta Metsäkeskuksen hallinnoimaan kantaan. Metsänkätö onkin hyvin ja tehokkaasti valvottua toimintaa. Nykytekniikka mahdollistaa metsän valvonnan myös ilman maastokäyntiä.

Metsänkätöilmoitus on kirjattu metsälakiin. Ilmoitus kohdistetaan Metsäkeskukselle. Omaan kätötarpeeseen otettua puustoa ei tarvitse ilmoittaa, mutta jos naapurille meinaa polttopuita tehdä tulee tehdä ilmoitus. Metsäkeskus ja maanomistajat toteuttavat yhdessä metsän tilan tarkastelujaksoja. Yhteistuumin voivat he määritellä, että tälle tarkastelujaksolle riittää hoitotoimenpiteeksi valitun näkymän säilyttäminen. Metsän hoitotoimenpiteillä voidaan myös tarkastella luonnon monimuotoisuuden säilyttämistä: esim. pähkinäpensas voi kuolla pois, jos ympärillä olevaa metsää ei hoideta.

Taho	Info
Maanmittauslaitos	= Numeerinen kiinteistörekisteri (NKRK), toimittaa karttadatan kaikille toimijoille
Kunta	Kaavoitusmonopoli. Oma jopa muutos-/päivitysoikeuden Maanmittauslaitoksen karttatietoihin. Kunnilla ei ole yhtenäistä ohjelmaa tai tietosisältöä. Kaavan valmistelijasta riippuu millainen kaavasisältö löytyy. Kunta voi määritellä myös esim. liikenteen lähialueita, joiden kaavamerkinällä rajataan jo metsien käyttöä. Jos määrätään alue maisemoinnin piiriin on jälleen metsäalue tuettomassa käyttökiellossa sen lisäksi, että byrokratia kasvaa ja kulut maanomistajalle, kun hänet määrätään teettämään maisemointiselvityksiä, joita hän ei olisi halunnut. Tulisi tarkastella kaavoituksen tarkoituksenmukaisuus!
Maakunta	Maakunnalla tuskin on kattavaa käsitystä kaikista jo olemassa olevista rajoitteista. Rajaako maakuntakaava avainbiotooppeihin suuntautuvan Metso -hankkeen ulos?
ELY-keskus	Määrää jo: <ul style="list-style-type: none"> • luonnonsuojelualueita • määräaikaista luonnonsuojelualueita (10-20v) • Natura -alueita (nyt jo päällekkäisyyksiä) • pohjavesialueita, joille määrätään esim. risujen kerääminen
Metsäkeskus	Hallinnoi valtakunnallista metsädataa, joka kattaa käytännössä koko suomen metsäkannasta tarkan tiedon. Metsäkeskuksella on informaatio avainbiotooppirajauksista. Metsäkeskus hyväksyy ja valvoo erilaisia hankkeita, kuten Kemera -hanketta, joka on kohdistettu taimikon hoitoon. Metsäkeskuksen valvomilla toimenpiteillä on hoidettu lukuisia eri asteisia metsänhoitotehtäviä. Metsäkeskus toimii yhteistyössä alueellisten Metsänhoitoyhdistysten ja Suomen Ympäristökeskuksen (SYKE) kanssa. Metsään.fi -palvelussa metsänomistaja voi kirjautua sisään pankkitunnuksillaan ja nähdä tiedot omasta metsästään.
Museovirasto	Käyttää omaa ohjelmaa "Kulttuuriympäristön palveluikkuna", joissa ei näy kaavat. Museovirasto valvoo kulttuurikohteiden sekä arkeologisten kohteiden suojelua, jotka asettavat maankäyttörajoitteita.

Kukaan edellä mainituista tahoista ei näe automaattisesti toisen tahon alueelle asettamia rajoitteita, joten metsänomistaja on virkamiesten inhimillisten erheiden varassa.

Edellä mainittuihin asioihin perustuen tulisi muodostaa yhteinen kokonaisrajoitekarttakanta jokaisen rajoitteita langettavan tahon toimesta. Kaikki käyttävät Maanmittauslaitoksen dataa, joten datan siirtäminen yhteisen kannan päälle tulisi olla järjellisesti tehtävissä (vrt. Uudenmaan Mansikkapaikat -kanta). Olisi tärkeää tietää jo olemassa olevat rajoitteet kaikista maan- ja metsänkäyttöä rajoittavista tekijöistä ennen kuin luodaan uusia suojelualueita.

Yt. Anu Åberg

Keskusta Tuusula

Kts. sivu 5: Mansikkapaikat

Mansikkapaikat paikkatietona

https://www.uudenmaanliitto.fi/files/6273/E_108_Mansikkapaikat_Uudellamaalla_ja_Ita-Uudellamaalla.pdf

Mansikkapaikkaselvityksen perusajatus on maisemarakenteesta johdettavien **teemojen tarkasteleminen päällekkäin** vetovoimaisimpien "mansikkapaikkojen" löytämiseksi. Ensin on tarkasteltu eri alueiden soveltuvuutta taajamarakentamiseen ja selvitetty, mitkä tekijät ympäristön ominaisuuksissa vaikeuttavat rakentamista. Tämän jälkeen on pohdittu, millaisia muita **soveltuvuutta rajoittavia tekijöitä** alueilla on. Lopulta tarkasteluun ovat valikoituneet alueet, joilla ei ole mitään tunnettuja, rakentamiseen soveltuvuutta heikentäviä ominaisuuksia. Soveltuvuuden jälkeen on tarkasteltu alueiden vetovoimaisuutta. Vetovoimaisiksi koettuja tekijöitä on koottu muun muassa asumistoiveita selvittäneistä tutkimuksista ja tämän jälkeen on pohdittu, mitä aineistoja tarkastelemalla päästäisiin parhaiten kiinni vetovoimaisuuteen. Valittujen vetovoimatekijöiden alueellisen **päällekkäisyyden tarkastelulla** on voitu nähdä, minne vetovoimatekijät keskittyvät ja mitkä alueet näin ollen ovat vetovoimaisimpia tämän tarkastelun näkökulmasta. Lopuksi tehdyssä synteessä on etsitty ne alueet, jotka ovat vetovoimaisimpia ja joilla ei ole taajamarakentamista poissulkevia tekijöitä.

Synteä pelkistämällä on saatu esiin kaikkein vetovoimaisimmat asumisen mansikkapaikat. Jatkossa on tarpeen arvioida, millaisia reunaehtoja näillä vetovoimaisilla alueilla toimimiselle ja rakentamiselle tulee asettaa, jottei niiden keskeisiä vetovoimatekijöitä menetetä.

Mansikkapaikatarkastelu on toteutettu paikkatietoaineistoihin perustuen. Teemakarttojen avulla havainnollistetut ja niistä johdetut soveltuvuuden ja vetovoimaisuuden tekijät on viety **Suomen ympäristökeskuksen (SYKE) yhdyskuntarakenteen seurantajärjestelmän (YKR) aineistojen kanssa yhteen sopiviin ruutuihin.** Mansikkapaikka-aineistot on muutettu ruutujen ominaisuustiedoiksi samalla periaatteella kuin Uudenmaan ja Itä-Uudenmaan rakennemallit on toteutettu. Näin aineistoja on voitu käyttää rakennemallivaihtoehtojen vaikutusten arvioinnissa. Teemakartoissa (liitteet) on käytetty lähinnä vektorimuotoisia aineistoja, joiden tarkkuus vaihtelee alkuperäisestä tekijästä ja käyttötarkoituksesta riippuen. Aineistojen tarkkuus heikentyy 250 x 250 metrin ruutuihin vietäessä, mutta tarkastelutarkkuuden on katsottu riittävän maakunnallisella tasolla. Vektoriaineistot on viety ruutuihin siten, että vektorialueen on täytynyt peittää vähintään ruudun keskipiste, jotta ruutu on saanut vektoriaineiston ominaisuustiedon. Ruutupohjainen paikkatietoaineisto tuottaa jossain määrin yksinkertaistetun lopputuloksen, joten tulkinnan kannalta olennaista on myös teemakarttojen silmämääräinen tutkiminen, **päällekkäistarkastelu ja vertailu.** Myös maakuntatasoisen tarkastelun yleispiirteisyys asettaa rajoituksia aineiston hyödyntämiselle yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa. Ruututietojen osalta aineistoja on mahdollista soveltaa suuntaa-antavina myös yleiskaavatasolla, mutta mitä tarkemmalle suunnittelutasolle mennään, sitä tärkeämpää on tarkistaa yksityiskohtaisempien tarkastelujen avulla aineiston paikkansapitävyys.